

prikazi–recenzije

Book Reviews–Recensions

Stjepan Špoljarić, *Ruder Bošković u službi diplomacije Dubrovačke Republike. Izdanje u prigodi 230. obljetnice smrti Rudera Josipa Boškovića (1787.–2017.)* / *Ruggiero Boscovich al servizio della diplomazia della Repubblica di Ragusa. Pubblicazione in occasione del 230 anniversario della morte di Ruggiero Giuseppe Boscovich (1787–2017)*. Zagreb: Diplomatska akademija — Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske — Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske — Gimnazija Dubrovnik, 2016, 107 str.

Hrvatski diplomat i predavač na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu doc. dr. sc. Stjepan Špoljarić autor je ovog dvojezičnog hrvatsko–talijanskog izdanja koje je tiskano prigodom 230. obljetnice smrti znamenitog hrvatskog i europskog znanstvenika, isusovca Rudera Josipa Boškovića. Knjiga je tiskana u sunakladništvu Diplomatske akademije Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, Ministarstva znanosti i obrazovanja i Gimnazije Dubrovnik. Ovo izdanje zapravo predstavlja proširenu i dopunjenu verziju prethodnih dvojezičnih (hrvatsko–francuskog i hrvatsko–engleskog) izdanja iz 2011. godine, koja su nastala prigodom proslave 300. obljetnice Boškovićeve rođenja.

Prilagodavajući izdanje obljetnici Boškovićeve smrti, autor je u knjigu prikladno uvrstio ilustracije Meštrovićeve spomenika Boškoviću u milan-

skom parku Indro Montanelli (str. 81), koji je otkriven 13. veljače ove godine na dan Boškovićeve smrti, i pročelja crkve Santa Maria Podone (str. 77), gdje je Bošković sahranjen, a na kojoj je 25. lipnja ove godine o tome postavljena i spomen–ploča. Ta dva nova i trajna obilježja postavljena su zahvaljujući inicijativi Ive Pavić, generalne konzulice Republike Hrvatske u Milanu. Povežemo li ta obilježja s velikom obljetnicom iz 2011. godine, možemo sa zadovoljstvom konstatirati da je hrvatska diplomacija u Boškoviću prepoznala velikana naše bogate znanstvene i kulturne baštine preko kojega može efektno i u ozračju suradnje predstavljati Hrvatsku u svijetu.

Doista, pogledamo li sadržaj knjige, možemo uočiti dvije konstante u Boškovićevo životu. Prije svega, Bošković je cijelog života vjeran Družbi Isusovoj i rodnomu Dubrovniku, za kojega je spreman u svakom trenutku djelovati kao diplomat u zaštiti njegovih vanjsko-političkih interesa. Nadalje, Boškoviću takvu djelatnost omogućava pripadnost Družbi Isusovoj i njegov znanstveni rad, što mu otvara vrata utjecajnim političkim, vjerskim i znanstvenim krugovima diljem Europe. Povežemo li te dvije konstante, možemo reći kako je Bošković bio Europljanin vjeran svojemu zavičajnomu i vjerskomu identitetu.

Upravo kako bi naglasio europsku dimenziju Boškovićevo života, autor u ovom izdanju uvrštava i ilustracije: Papinskog sveučilišta Gregoriana u Rimu, sa spomen–pločom koja je njemu u čast postavljena 2011. godine od strane Republike Hrvatske i Družbe Isusove (str. 38); glavnog ulaza u zgradu starog isusovačkog Sveučilišta u Beču (str. 39), gdje je bečki Tehnički muzej 1952. spomen–pločom obilježio činjenicu da je u tadašnjoj habsburškoj prijestolnici slavni Dubrovčanin napisao svoje glavno djelo *Philosophiae naturalis theoria*; kuće u kojoj je boravio u Parizu od

1775. do 1777. (str. 72), s prigodnom spomen-pločom postavljenom 1997. godine; šetališta u Parizu (str. 73) koje prema njemu nosi ime od 2013. godine.

Od novih ilustracija u izdanju, osobito je vrijedna preslika izvoda iz Knjige umrlih crkve Santa Maria Podone (str. 76) od 15. veljače 1787. godine, u kojoj su zapisani podatci o Boškovićevoj smrti, misi zadušnici i sahrani. Tekst tog zapisa autor donosi u bilješci 85 (str. 89).

Na kraju ovog kratkog prikaza, kojemu je bila namjera ukazati samo na nove elemente, jer je u *Obnovljenom životu* 2011. već objavljena recenzija prethodnih izdanja (autor Antonio Kolar, Vol. 66, 2), želio bih preporučiti ovu knjigu kako bi se šira javnost upoznala s Boškovićevim osjećajnim svijetom i svijetom njegovih vrijednosti koje ne susrećemo u njegovim tiskanim djelima, nego u bogatoj korespondenciji, temeljem koje je knjiga nastala, a koja još uvijek nije objavljena te predstavlja neiscrpno vrelo daljnjeg istraživanja o tom našem velikanu.

Ivan Šestak

Romana Horvat (ur.), *Tridentska baština: katolička obnova i konfesionalizacija u hrvatskim zemljama*. Zagreb: Matica Hrvatska, 2016, 526 str.

Pod pokroviteljstvom Hrvatske biskupske konferencije održan je 6. i 7. prosinca 2013. znanstveni skup koji je okupio domaće znanstvenike s visokih institucija u Republici Hrvatskoj. Kao rezultat znanstvenog simpozija nastala je knjiga *Tridentska baština: katolička obnova i konfesionalizacija u hrvatskim zemljama*, u kojoj se nalaze izvorni znanstveni i pregledni radovi nastali kao plod simpozija. U uvodnom predgovoru dva autora daju sažeti prikaz tematskih cjelina. Kroz šest tematskih cjelina znanstvenici različitih područ-

ja humanističkih i društvenih znanosti izlažu studije objašnjavajući utjecaj Koncila u Tridentu na mnogobrojne sfere europske kulture.

Uvodna tematska cjelina *Tridentski koncil i vjerska reforma* sastoji se od četiri članka. U članku *Tridentski sabor — Koncil među Koncilima* Ivica Musa započinje s prijelomnom točkom koju naziva *communio*. Smatra da je Koncil povijesna točka definirana kroz ranija razdoblja, napose kroz razdoblje prvih koncila. Spominje podatke o trajanju, broju sudionika, regionalnoj zastupljenosti saborskih otaca, sekularnoj i crkvenoj nazočnosti i organizaciji Koncila. Autor smatra da je realizacija Tridentskog koncila prvenstveno rad na dogmatskom području za Crkvu. Autor Ante Crnčević u članku *Concilium Tridentinum i liturgijska reforma* ukazuje na povezanost između Tridentskog koncila i liturgijske reforme. Prikazuje liturgijska nastojanja prije Tridentskog koncila i obnovu liturgije koja se provodila poslije. Uvodnim objašnjenjem tumači „restauraciju“ koja se dogodila Tridentskim koncilom. Smatra da se Koncilom dogodio preokret koji je kasnije dao zamah katoličkoj egzistenciji i prisutnosti u svijetu. U članku Nataše Štefanec tema je pitanje vjerske politike u Habsburškoj Monarhiji, točnije u Srednjoj Europi od prve polovice 16. do prve polovice 17. stoljeća. U prvom dijelu rada analizira odnos između protestantskih staleža i vladara u područjima gdje je to bila prevladavajuća religija. U drugom dijelu opisuje odnos između Habsburgovaca i staleža u katoličkim zemljama gdje su vladali. Također, opisuje kako je taj odnos utjecao na hrvatsko-slavonske staleže. Teolog Ivan Karlič prikazuje odnos između Crkve u Hrvata i teologije nakon Tridentskog koncila. Autor dijeli članak na pet teoloških grana dajući dublji pogled na razvoj teološke misli nakon Koncila u partikularnoj crkvi. Grane na koje je podijelio članak